

**Vilniaus
universitetas**

Pradinukų kompulsyvaus (probleminio) interneto naudojimo veiksniai

*Vilniaus universiteto Filosofijos fakultetas
Psichologijos instituto profesorė
dr. Roma Jusienė*

Analizuojami ir pristatomi projekto „Jaunesnio mokyklinio amžiaus vaikų interneto naudojimo sąsajos su jų socialine emocine raida bei santykiais su tėvais Latvijoje, Lietuvoje ir Taivane: tęstinis tyrimas“ (LMTLT finansavimo sutarties Nr. S-LLT-18-3) rezultatai

*Ir dalies projekto „Nuotolinis vaikų ugdymas pandemijos dėl Covid-19 metu: grėsmės bei galimybės ekosisteminiu požiūriu“ finansuojamas LMTLT (sut.nr. S-COV-20-11) rezultatai

- Jaunesnio mokyklinio amžiaus vaikų interneto naudojimo sąsajos su jų socialine emocine raida bei santykiais su tėvais Latvijoje, Lietuvoje ir Taivane: tęstinis tyrimas (LMTLT finansavimo sutarties Nr. S-LLT-18-3 ir MOST)
- VU Psichologijos instituto doc. dr. **Ilona Laurinaitytė**, doc. dr. **Vilmantė Pakalniškienė**
- Psichologė Laura Vitkė, psichologijos magistrantė Edita Babkovskienė
- Latvijos tyrėjų komanda, vadovaujama prof. dr. Sandros Sebre
- Taivano tyrėjų komanda, vadovaujama doc. dr. Jennifer Wu
- „Nuotolinis vaikų ugdymas pandemijos dėl Covid-19 metu: grėsmės bei galimybės ekosisteminiu požiūriu“ finansuojamas LMTLT (sut.nr. S-COV-20-11)
- VU Filosofijos fakulteto mokslininkai, tyrėjai: dr. Ieva Adomaitytė Subačienė, Edita Baukienė, dr. Rima Breidokienė, Virginija Būdienė, dr. Jolita Buzaitytė-Kašalynienė, Kęstutis Dragūnevičius, dr. Gražina Gintilienė, dr. Sigita Girdzijauskienė, dr. Vaiva Grabauskienė, dr. Rūta Praninskienė, Erika Ruschhoff, dr. Vaiva Schoroškienė, dr. Irena Stonkuvienė, dr. Vaidotas Urbonas, Jovita Žekaitė
- Tęstinis nuo 2009 metų vykdomas ankstyvosios savireguliacijos raidos tyrimas, finansuotas Lietuvos mokslo tarybos 2009, 2010, 2012-2014 metais
- VU Psichologijos instituto lektorė dr. **Rima Breidokienė**, asistentė Dovilė Butkienė

„Žmogus nebus laisvas, jeigu nemokės
valdyti savęs“ *Pitagoras*

Šiais technologijų laikais iškyla nauji
iššūkiai – valdyti save nepaisant
galingo įtraukiojo Interneto

Ar valdome save, kai
esame prisijungę?
O gal internetas valdo
mus? Valdo vaikus?
Kada ir kaip?

TYRIMO KLAUSIMAI

Kiek pradinio mokyklinio amžiaus vaikai leidžia laiko internete?

Kaip patys vaikai ir jų tėvai vertina vaikų probleminį interneto naudojimą?

Ar ir kaip internete leidžiamo laiko apimtys pasikeitė karantino laikotarpiu?

Kas prognozuoja didesnius pradinukų kompulsyvaus interneto naudojimo įverčius?

ĮTRAUKUSIS INTERNETAS

- Interneto veiklos ir galimybės įtraukia vis daugiau ir vis jaunesnių vaikų
- 45 proc. ikimokyklinio amžiaus vaikų naudojami internetu (Jusienė ir kt., 2017)
- Daugiau nei 90 proc. pradinio mokyklinio amžiaus vaikų naudojami internetu (Jusienė ir kt., 2018)
- Ar naudojimasis internetu netampa dar viena priklausomybės forma? (Brand ir kt., 2016; Young, 1996)
- Pernelyg įtraukiančios bei galimai formuojančios priklausomybę gali būti tik tam tikros veiklos (Ciarrochi ir kt., 2016; Gamito et al., 2016; Kuss et al., 2014; Tzavela et al., 2015)

KOMPULSYVUS INTERNETO NAUDOJIMAS

- „Naudojimosi internetu sutrikimas“ (Internet-use disorder; žr. Brand ir kt., 2016), „probleminis naudojimas internetu“ (Problematic Internet use; žr. Ciarrochi ir kt., 2016) bei „kompulsyvus naudojimas internetu“ (Meerkerk ir kt., 2008; van den Eijnden ir kt., 2008; Vink ir kt., 2015)
- **Pernelyg didelis, sunkiai kontroliuojamas įsitraukimas naudoti internetą, dėl ko nukenčia kitos kasdienės veiklos**
- Kontrolės (laiko) praradimas; nuolatinis galvojimas (greičiau prisijungti); nerimavimas ir atsiribojimas (ramu tik prisijungus); įtampos mažinimas; konfliktai su kitais ir savimi... (Meerkerk ir kt., 2008)

TYRIMO METODAI

DALYVIAI

Beveik trys šimtai pradinukų ir jų tėvai, 2018-2019 metais: 8-10 metų vaikai; 9-11 metų vaikai

Devyniasdešimt 10-11 metų vaikų karantino laikotarpiu, jų tėvai, 2020 birželis

EIGA

Bendradarbiavimas su Vilniaus mokyklomis, administracijos sutikimas, tėvų sutikimas, vaikų sutikimas. Tėvai pildė anketas namie, vaikai – mokykloje, asistuojant tyrėjams

Tęstinio tyrimo (nuo 2009) dalyviai, davę sutikimą susisiekti su jais, el.paštu, tik tėvai

INSTRUMENTAI

Kompulsyvaus interneto naudojimo skalė, CIUS (Meerkerk et al., 2008; Jusienė, Laurinaitytė, Pakalniškienė, 2020)

Interneto naudojimo trukmė darbo dienomis ir laisvadieniais

Veiklos prisijungus internete

Santykiai su tėvais ir bendraamžiais, savijauta, Galių ir sunkumų klausimynas (SDQ; Goodman, 2005)

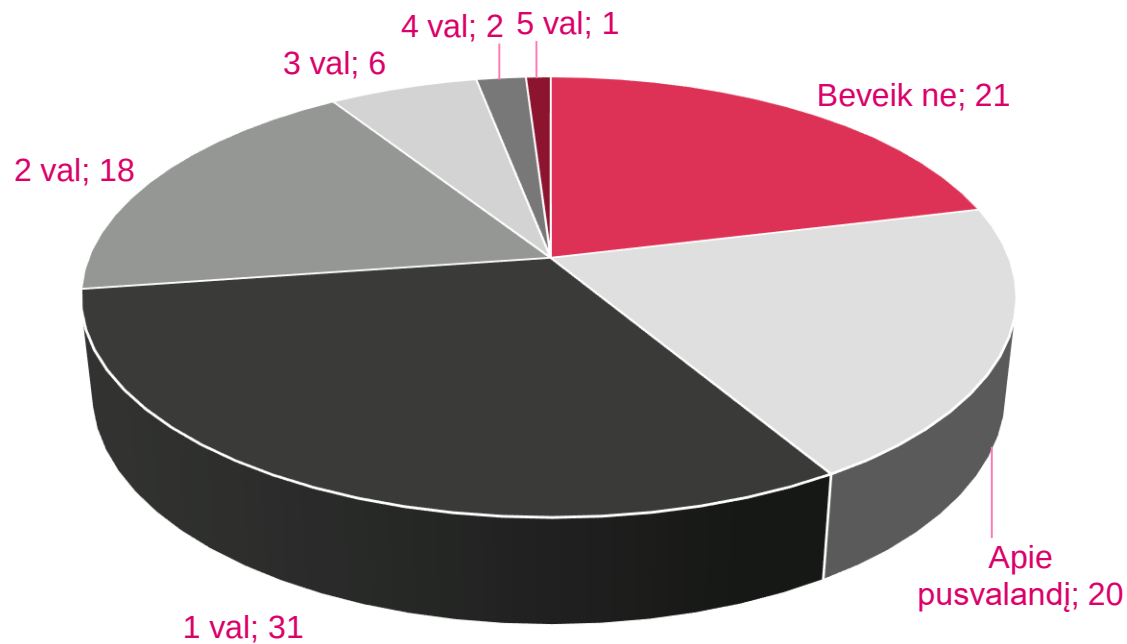

KIEK PRADINUKAI BŪNA INTERNETE?

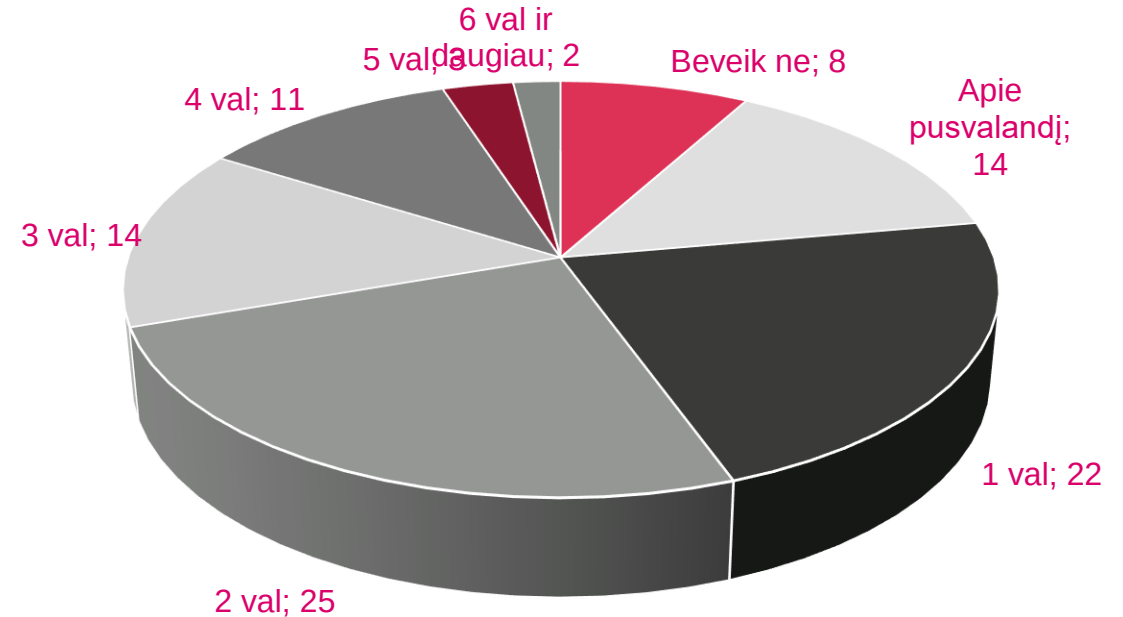
**Prieš metus, prieš dvejus, karantino
laikotarpiu?**

INTERNETO NAUDOJIMO TRUKMĒ (2018; PROC.)

Darbo dienomis

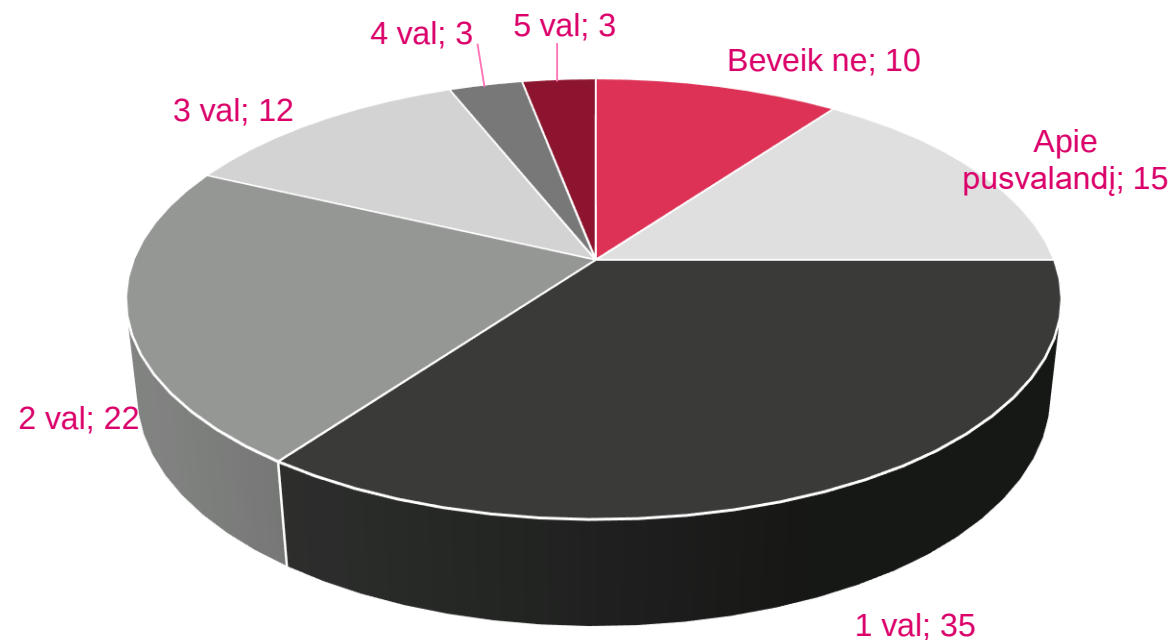

Laisvadieniais

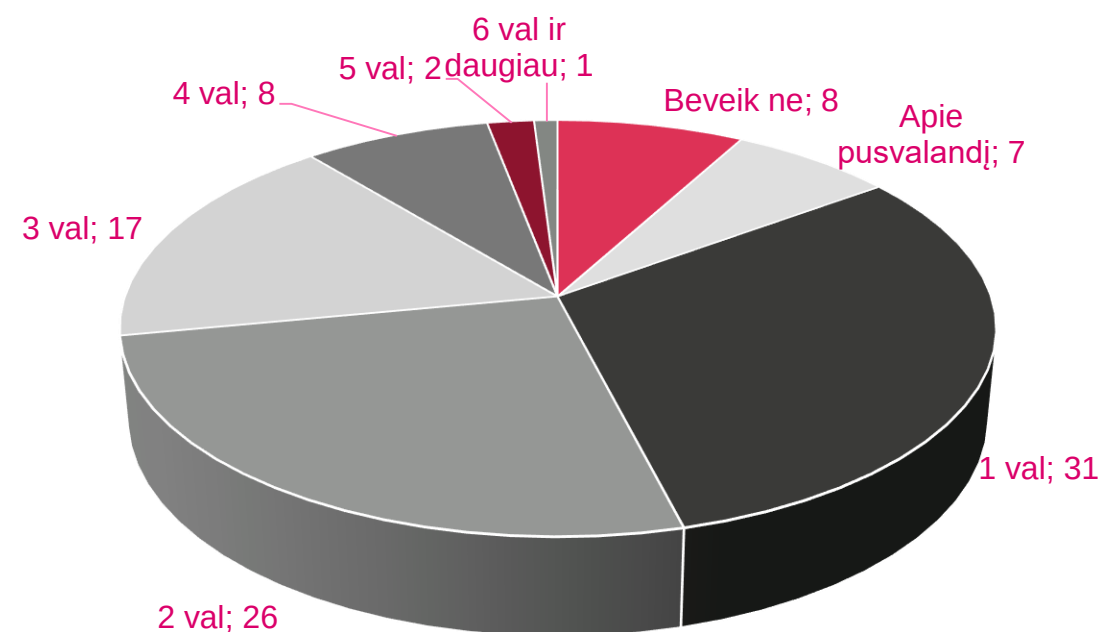

INTERNETO NAUDOJIMO TRUKMĖ (2019; PROC.)

Darbo dienomis

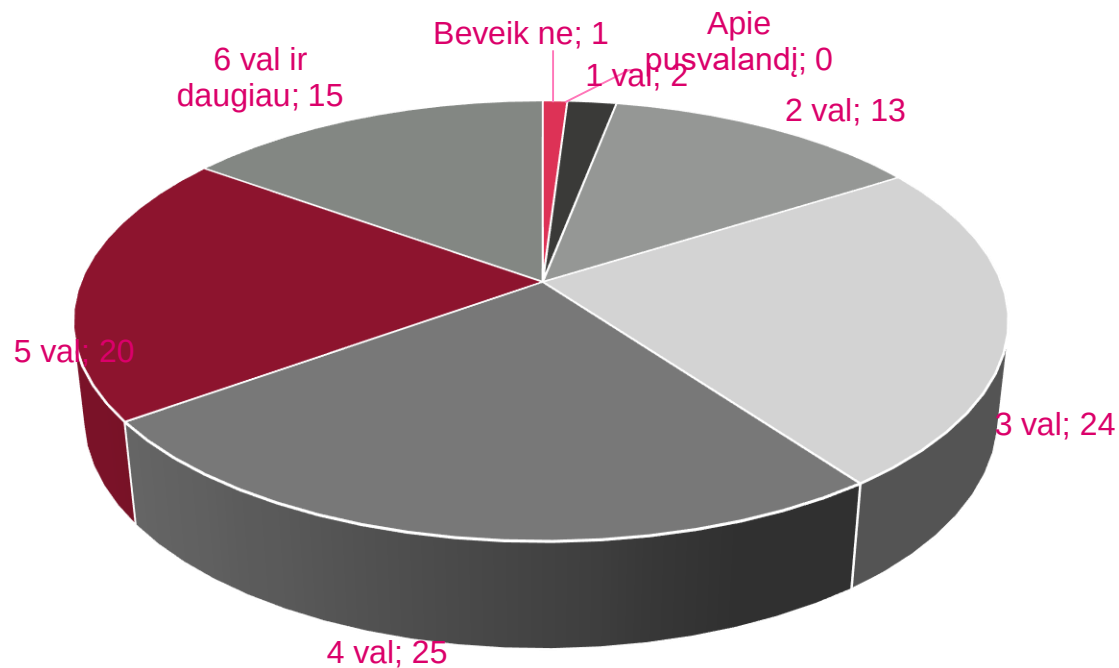

Laisvadieniais

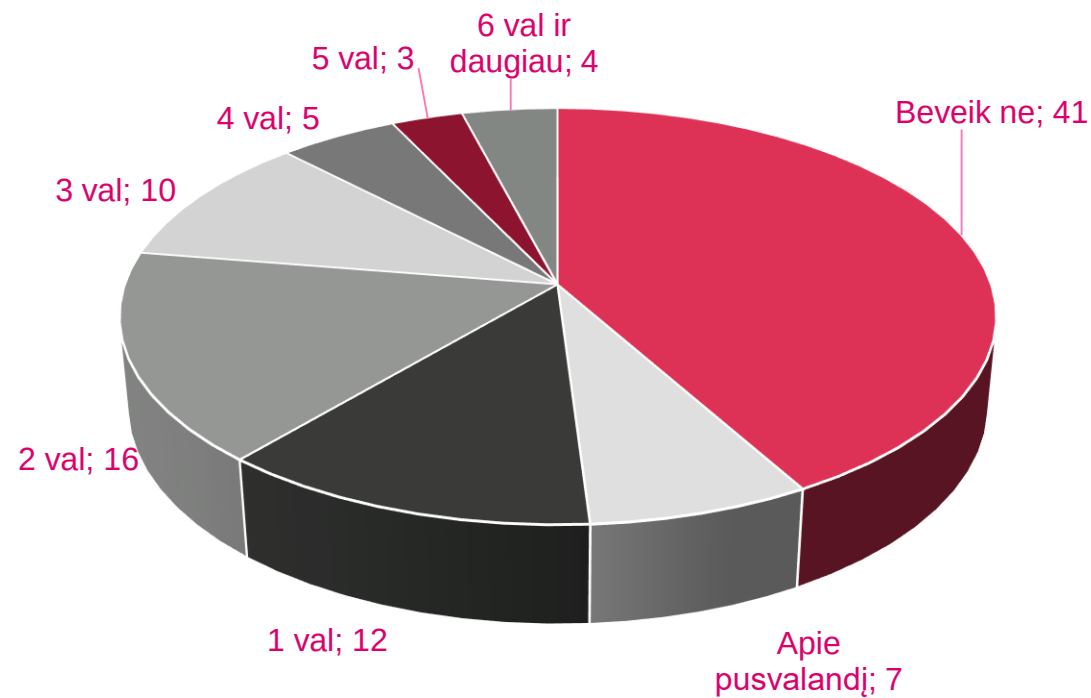

EKRANŲ NAUDOJIMO TRUKMĖ (karantinas, vien mokymosi tikslais)

Darbo dienomis

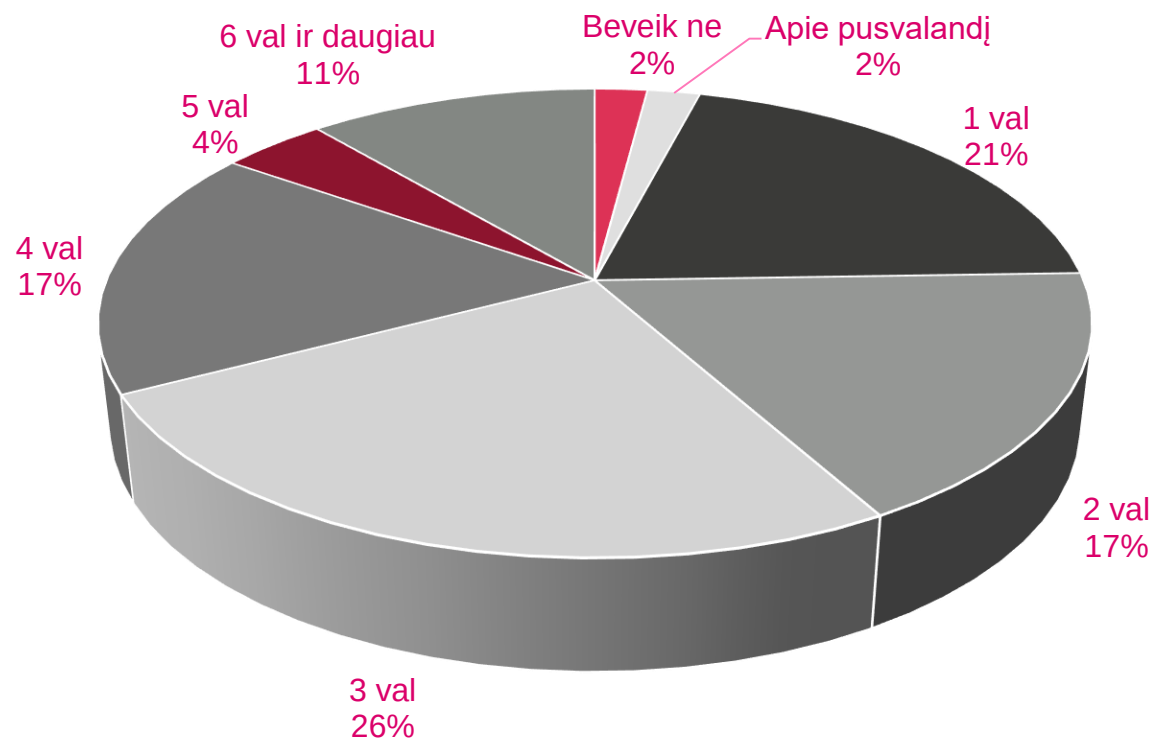

Laisvadieniais

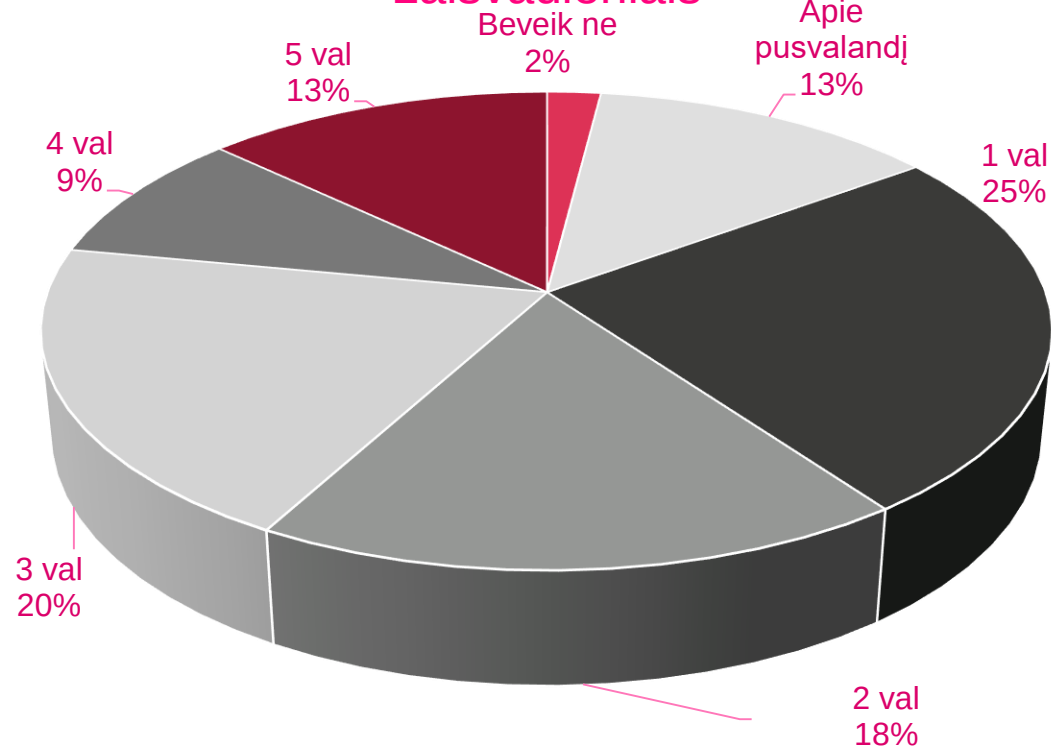

EKRANŲ NAUDOJIMO TRUKMĖ (karantinas, pramogoms)

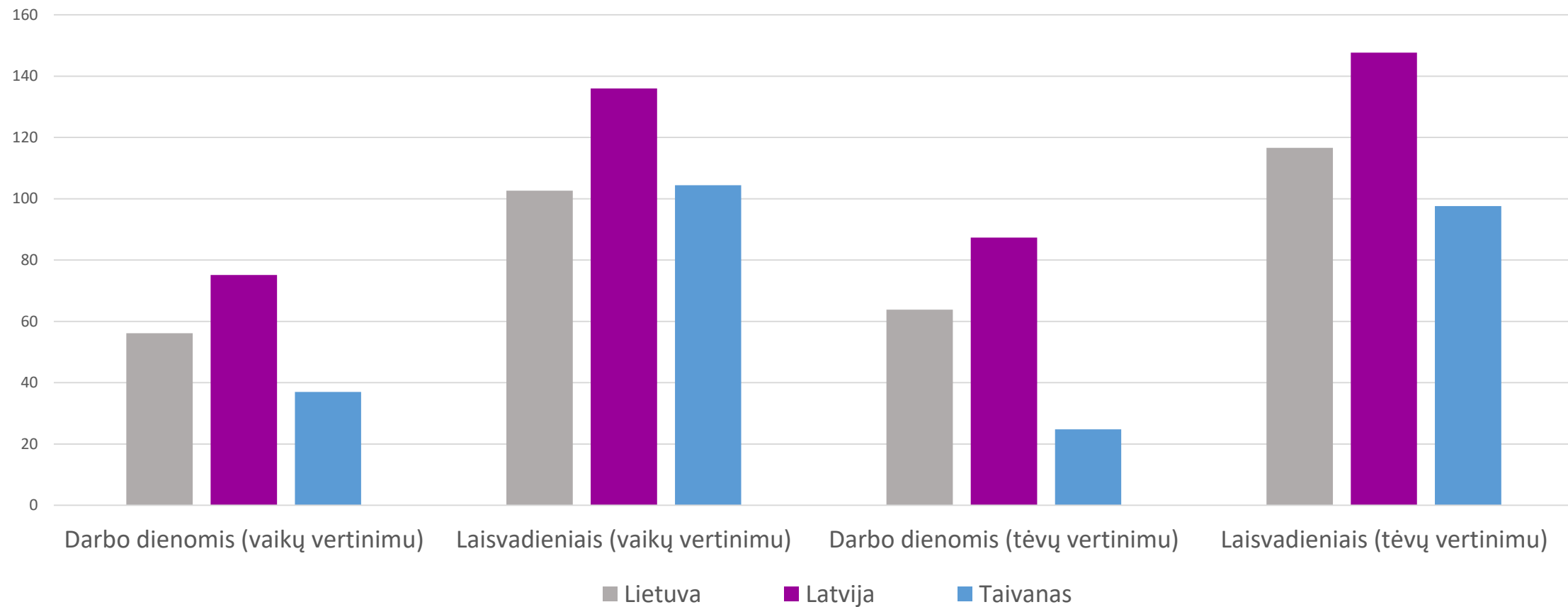
Darbo dienomis

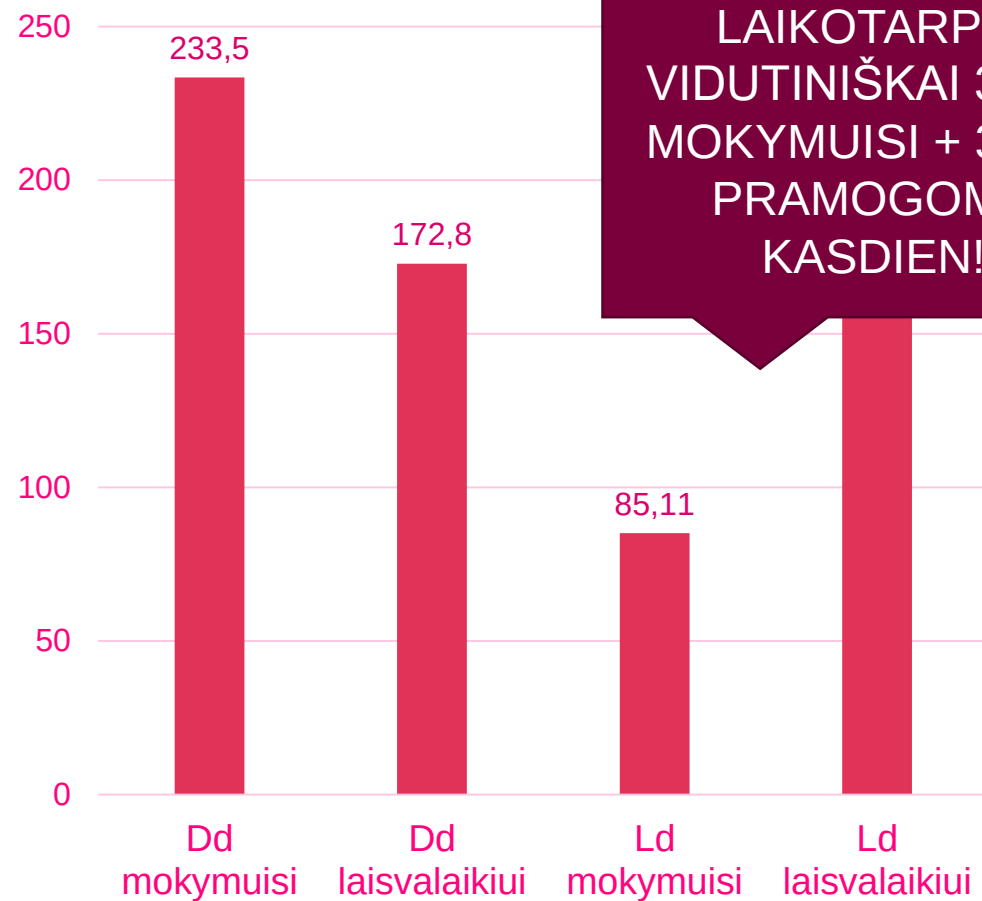
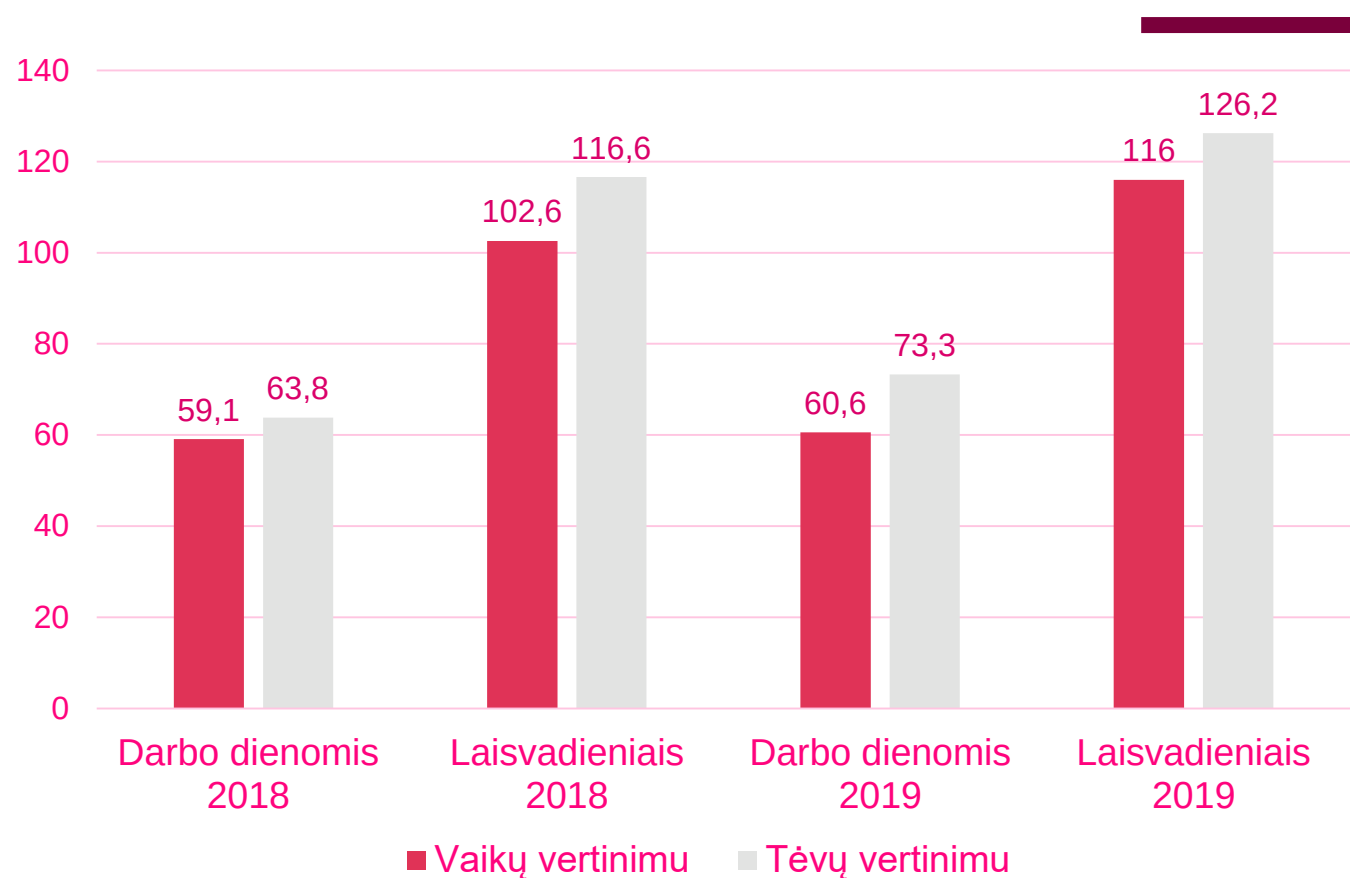
Laisvadieniais

INTERNETO NAUDOJIMO TRUKMĖ (LA-LT-TW, minutėmis)

INTERNETO NAUDOJIMO TRUKMĖ (minutėmis)

KARANTINO LAIKOTARPIU VIDUTINIŠKAI 3 VAL MOKYMUI SI + 3 VAL PRAMOGOMS KASDIEN!

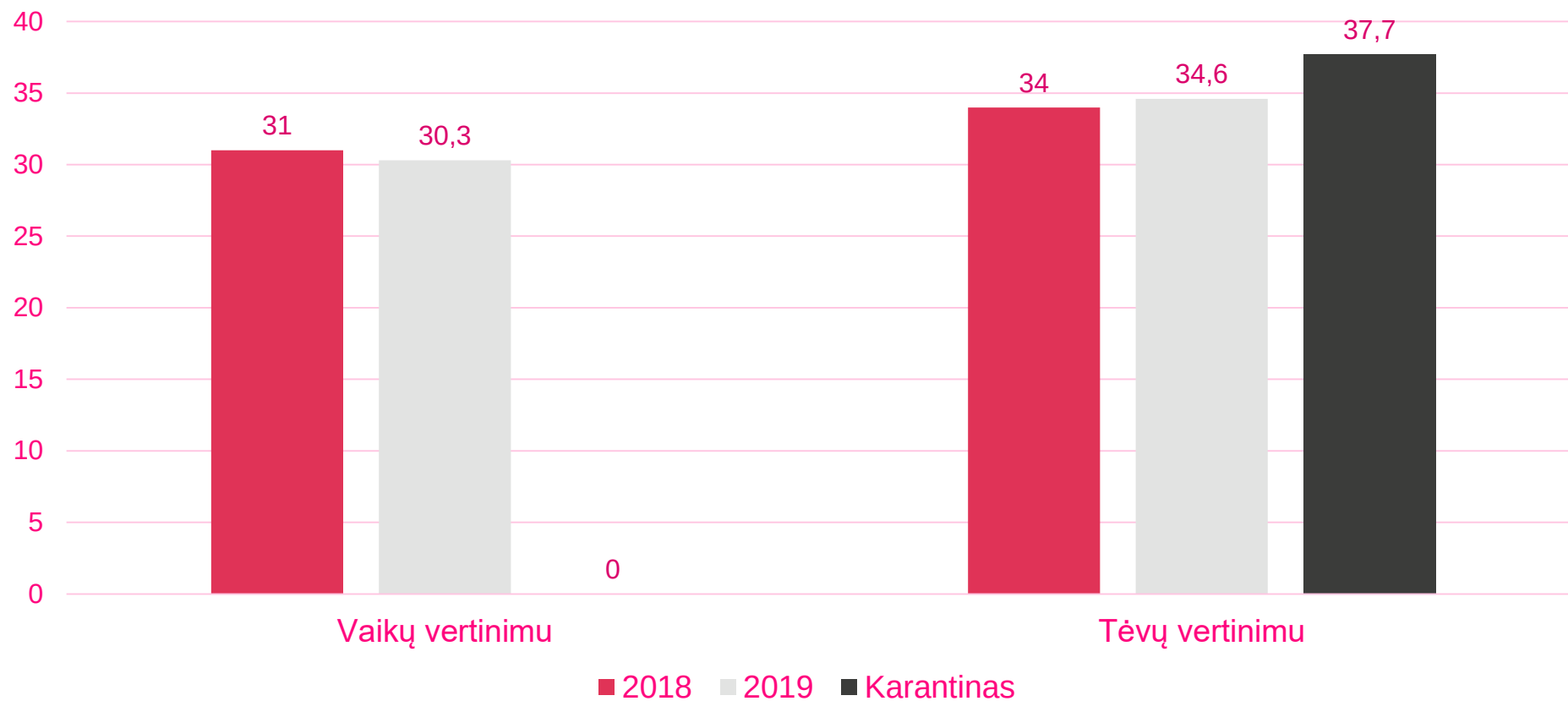

KOMPULSYVAUS INTERNETO NAUDOJIMO IVERČIAI?

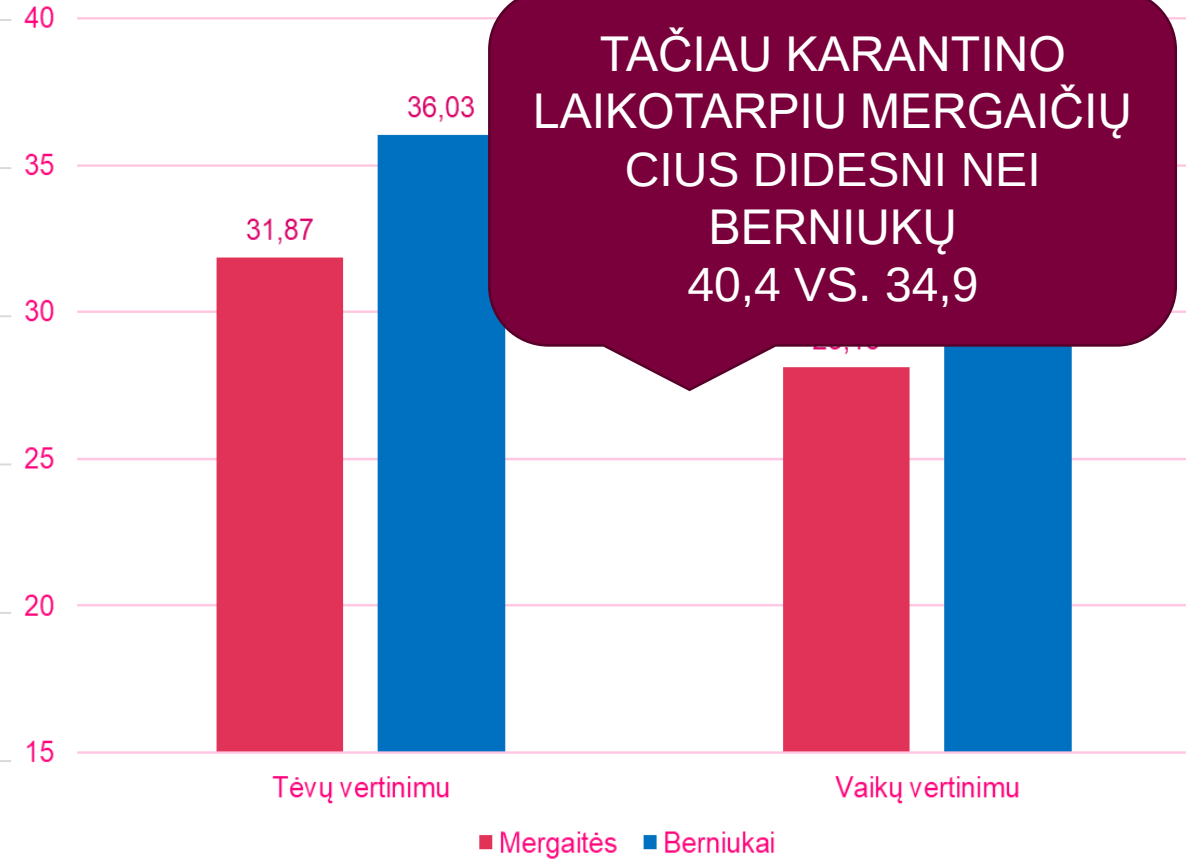
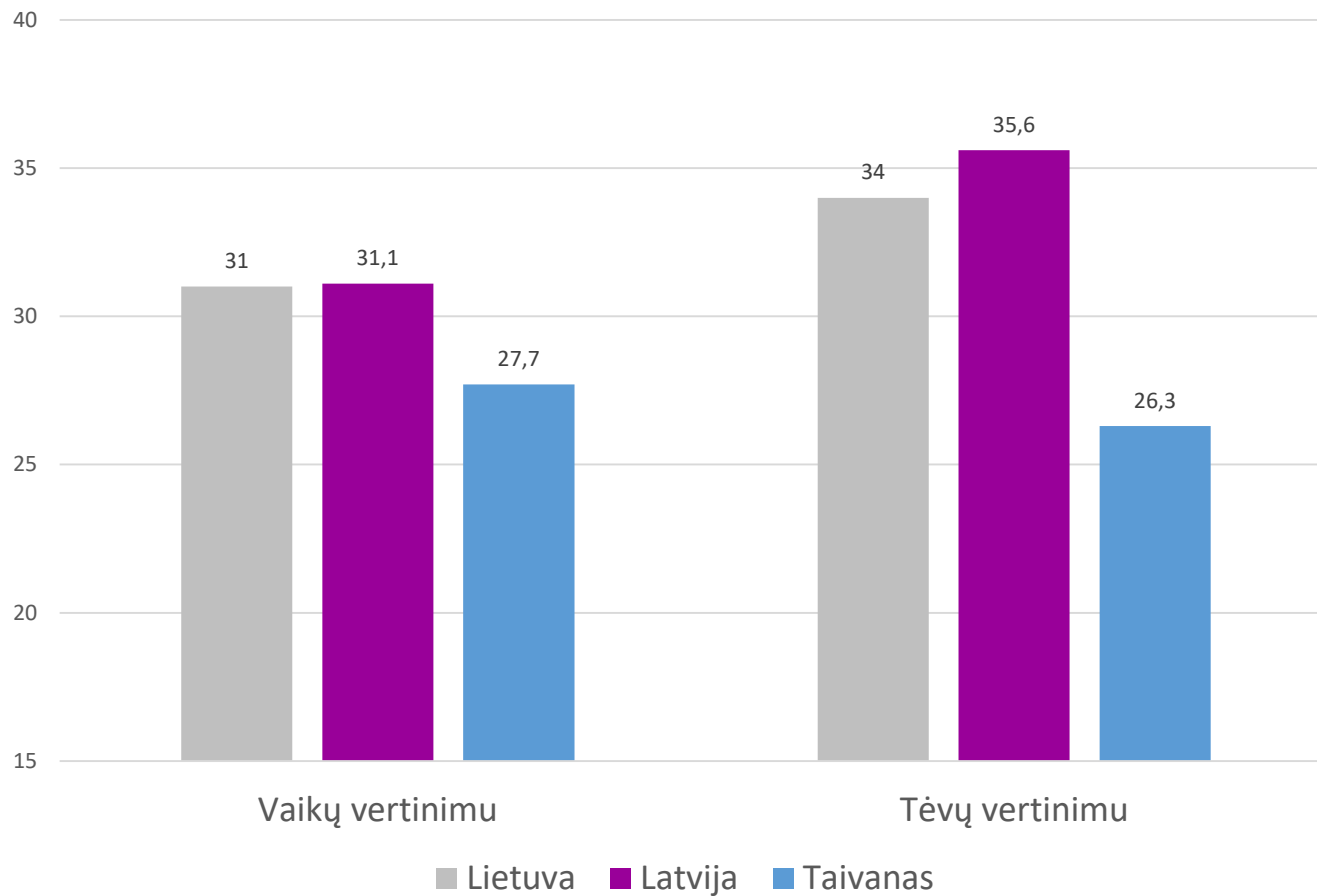
**Prieš metus, prieš dvejus, karantino
laikotarpiu?**

CIUS VIDURKIAI

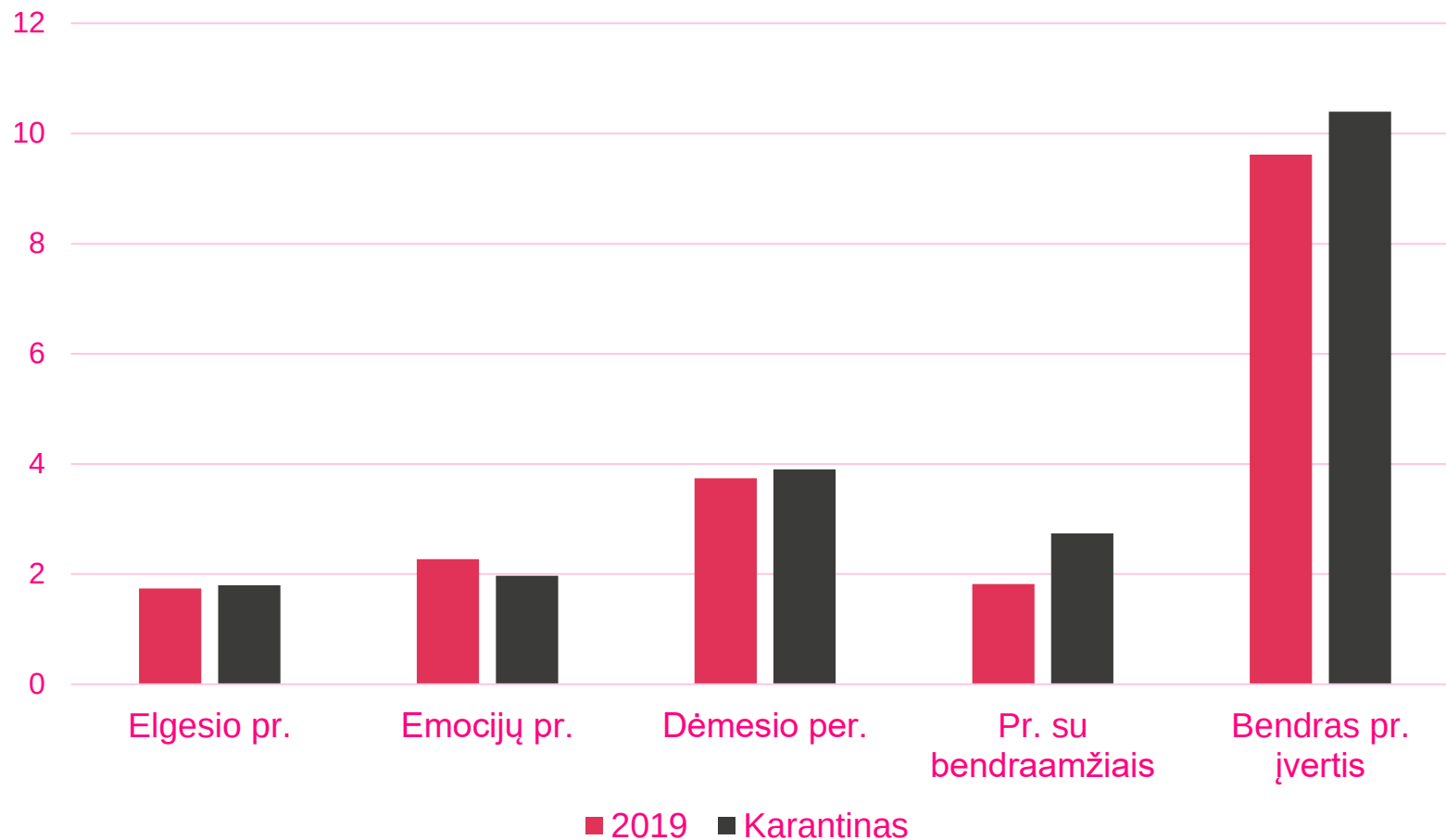
2018-2019 metais ir karantino laikotarpiu

CIUS VIDURKIAI: lyčių ir šalių skirtumai

Elgesio ir emocijų sunkumai (SDQ vidurkiai)

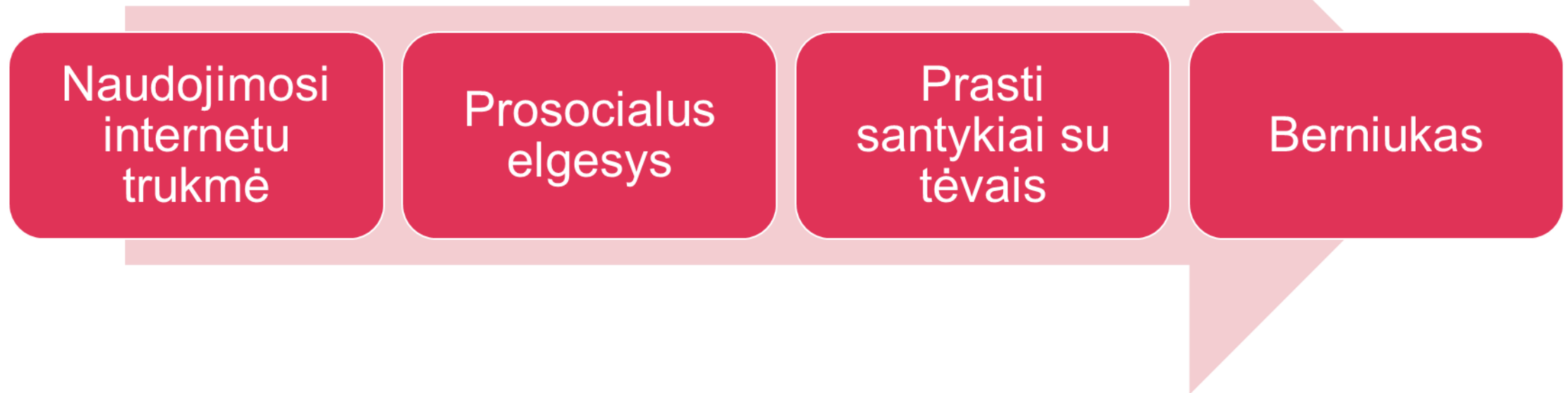
10-11 metų vaikų emocinė būsena ar elgesys karantino laikotarpiu:
Pagerėjo 20 proc.
Nepakito 59 proc.
Suprastėjo 21 proc.

* Visoje 7-14 metų amžiaus vaikų imtyje:
Pagerėjo 19-21 proc.
Nepakito 32-42 proc.
Suprastėjo 40-47 proc.

The left side of the image features a vertical red bar with a repeating pattern of white line-art icons. These icons represent various educational fields: science (flasks, test tubes, atom symbol, microscope), mathematics (compass, ruler, protractor, paper airplane), arts (paint palette, pencil), and general education (books, medals, speech bubbles, ABC letters).

KAS DIDINA KOMPULSYVAUS INTERNETO NAUDOJIMO RIZIKĄ?

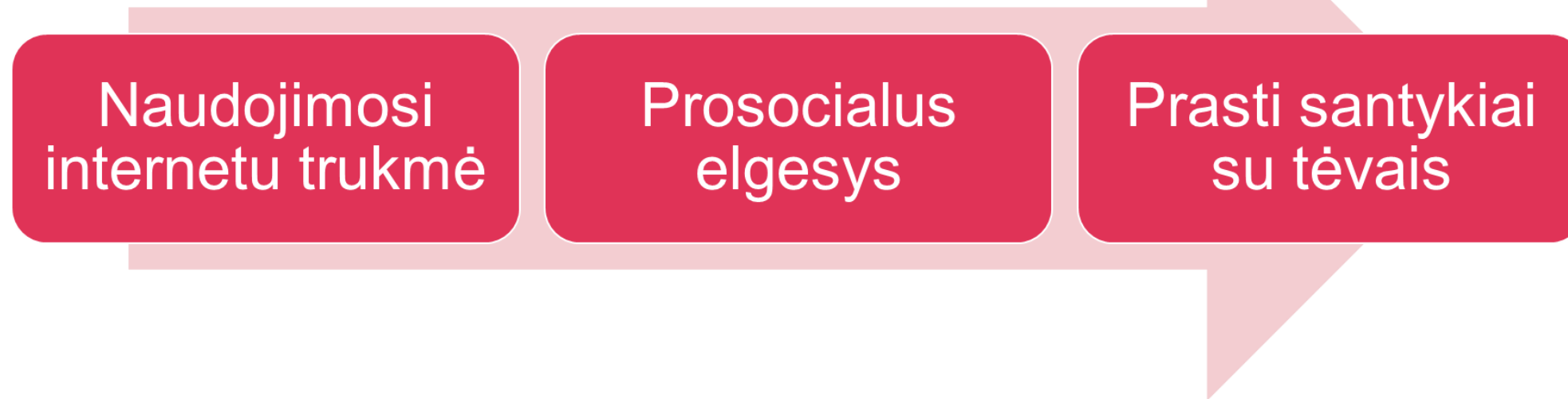
Kompulsyvus interneto naudojimas (2018, vaikų ir tėvų vertinimu)

Papildomi rizikos veiksniai – vaiko elgesio problemos bei prasta šeimos finansinė situacija
Paiškina nuo 14 iki 21 proc. duomenų sklaidos

Jusienė, Laurinaitytė, Pakalniškienė, 2020 (Psichologija)

Kompulsyvus interneto naudojimas (2019, vaikų vertinimu)

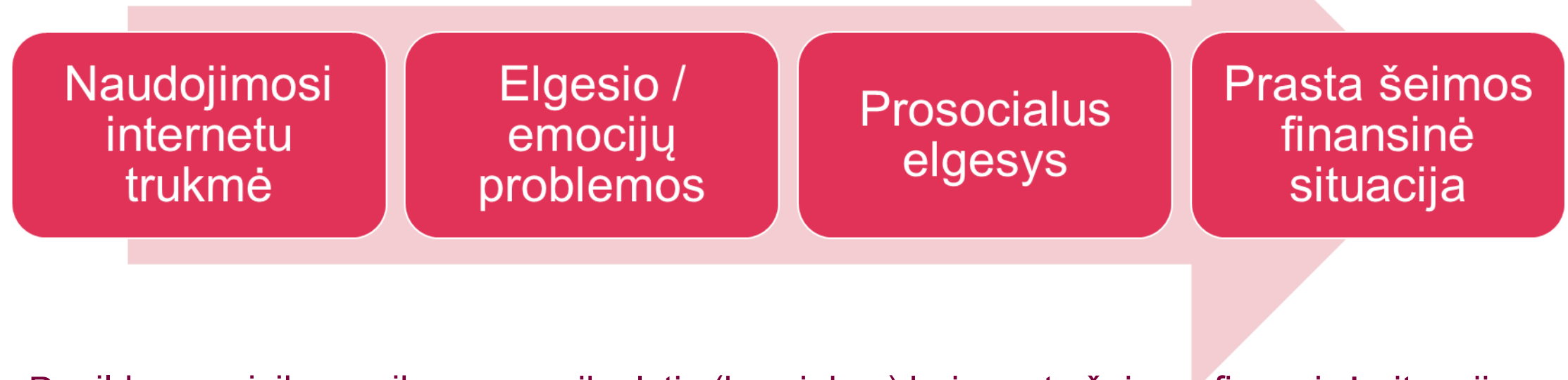

Papildomi rizikos veiksniai – vaiko lytis (berniukas) bei prasta šeimos finansinė situacija

Paaiškina 22 proc. duomenų sklaidos

Prieš metus vertinta interneto naudojimo trukmė bei elgesio ar emocijų problemos prognozuoja menkai

Kompulsyvus interneto naudojimas (2019, tėvų vertinimu)

Papildomas rizikos veiksnys – vaiko lytis (berniukas) bei prasta šeimos finansinė situacija

Paaiškina 39 proc. duomenų sklaidos

Prieš metus vertinta interneto naudojimo trukmė bei elgesio ar emocijų problemos prognozuoja gerai (23 proc.), prosocialus elgesys – ne

Kompulsyvus interneto naudojimas (karantino laikotarpis)

Naudojimosi
ekranais trukmė
PRAMOGOMS

Elgesio / emocijų
problemos

Prosocialus
elgesys

Paaiškina 47 proc. duomenų sklaidos!
Ekranų trukmė mokymosi tikslais – nereikšminga
Vaiko lytis nereikšminga

VEIKLOS INTERNETE!

NESUSIJĘ SU CIUS

Naudojosi internetu
mokyklinėms užduotims
leškojo informacijos
Kalbėjo su žmonėmis
Pasidalino savo kūryba

DIDĖJA CIUS

leškojo daiktų (kainų)
Žaidė žaidimus
Lankėsi socialiniuose
tinkluose
Žiūrėjo vaizdo įrašus
Klausėsi muzikos internete

Tos pačios
reikšmingos
koreliacijos ir 2018-
2019, ir karantino
laikotarpiu

IŠVADOS IR PASTEBĖJIMAI

- „Turėtume mažiau rūpintis, kiek vaikai leidžia laiko internete; svarbiau tai, ką jie veikia prisijungę“ (Gamito ir kt., 2016)?
- IR TAIP, IR NE
- Probleminio interneto naudojimo riziką didina žaidimai, video, socialiniai tinklai, daiktai...
- Riboti laiką pramogoms ir laisvalaikiui – BŪTINA, dėl probleminio interneto naudojimo rizikos
- Ypač mažesnio socialumo ir daugiau elgesio problemų turintiems vaikams
- Ypač jeigu mažiau bendrauja ir mažiau sutaria su tėvais
- Riboti bet kokį laiką prie ekranų – SVARBU, dėl sveikatos –
- *Kuo vaikai prie ekranų ilgiau buvo mokymosi tikslais, tuo daugiau jie skundėsi pilvo negalavimais, galvos ar kitokiais skausmais
- Kalbėtis su vaikais – apie juos, apie ekranus, apie sveikatą
- ?

**Vilniaus
universitetas**

Lietuvos
mokslo
taryba

Mediavaikai

DĖKOJU UŽ DĖMESĮ
DĖKOJU TYRIMŲ
DALYVIAMS
VISAI TYRĖJŲ KOMANDAI
LIETUVOS MOKSLO
TARYBAI

Roma.jusiene@fsf.vu.lt
mediavaikai@gmail.com